

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 758/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej F., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. B. F., vedené pod spisovými značkami: Rvp 14342/2013, Rvp 14343/2013, Rvp 14344/2013, Rvp 14522/2013, Rvp 14523/2013, Rvp 14524/2013, Rvp 14525/2013, Rvp 14526/2013, Rvp 14527/2013, Rvp 14528/2013, Rvp 14529/2013, Rvp 14530/2013, Rvp 14531/2013, Rvp 14532/2013, Rvp 14533/2013, Rvp 14534/2013, Rvp 14535/2013, Rvp 14536/2013, Rvp 14537/2013, Rvp 14538/2013, Rvp 15837/2013, Rvp 15838/2013, Rvp 15839/2013, Rvp 15840/2013, Rvp 15841/2013, Rvp 15842/2013, Rvp 15843/2013, Rvp 15844/2013, Rvp 15845/2013, Rvp 15846/2013, Rvp 15847/2013, Rvp 15848/2013, Rvp 15849/2013, Rvp 15850/2013, Rvp 15851/2013, Rvp 15852/2013, Rvp 15853/2013, Rvp 15854/2013, Rvp 15855/2013, Rvp 15856/2013, Rvp 15857/2013, Rvp 15858/2013, Rvp 15859/2013, Rvp 15860/2013, Rvp 15861/2013, Rvp 15862/2013, Rvp 15863/2013, Rvp 15864/2013, Rvp 15865/2013, Rvp 15866/2013, Rvp 15867/2013 a Rvp 15868/2013, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Bratislave spisových značiek: 3 NcC/149/2012 zo 16. októbra 2012; 4 NcC/159/2012, 4 NcC/149/2012, 4 NcC/148/2012, 4 NcC/146/2012, 2 NcC/146/2012, 2 NcC/166/2012, 2 NcC/136/2012, 4 NcC/161/2012, 2 NcC/144/2012, 4 NcC/154/2012, 4 NcC/126/2012, 4 NcC/138/2012 a 4 NcC/139/2012 zo 17. októbra 2012; 2 NcC/58/2012, 2 NcC/206/2012, 2 NcC/205/2012, 2 NcC/131/2012, 3 NcC/147/2012,

2 NcC/161/2012, 3 NcC/159/2012, 2 NcC/150/2012, 2 NcC/160/2012 a 2 NcC/148/2012 z 18. októbra 2012; 6 NcC/164/2012, 6 NcC/175/2012, 14 NcC/162/2012, 14 NcC/153/2012, 14 NcC/169/2012, 14 NcC/173/2012, 14 NcC/155/2012 a 6 NcC/150/2012 z 19. októbra 2012; 8 NcC/164/2012, 11 NcC/162/2012, 9 NcC/177/2012, 14 NcC/180/2012, 5 NcC/176/2012, 11 NcC/168/2012, 11 NcC/164/2012, 8 NcC/171/2012, 8 NcC/174/2012, 9 NcC/176/2012, 9 NcC/157/2012, 11 NcC/161/2012, 8 NcC/154/2012, 5 NcC/171/2012, 11 NcC/153/2012, 9 NcC/166/2012, 5 NcC/149/2012, 9 NcC/149/2012, 9 NcC/155/2012 a 9 NcC/172/2012 z 22. októbra 2012, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod spisovými značkami: Rvp 14342/2013, Rvp 14343/2013, Rvp 14344/2013, Rvp 14522/2013, Rvp 14523/2013, Rvp 14524/2013, Rvp 14525/2013, Rvp 14526/2013, Rvp 14527/2013, Rvp 14528/2013, Rvp 14529/2013, Rvp 14530/2013, Rvp 14531/2013, Rvp 14532/2013, Rvp 14533/2013, Rvp 14534/2013, Rvp 14535/2013, Rvp 14536/2013, Rvp 14537/2013, Rvp 14538/2013, Rvp 15837/2013, Rvp 15838/2013, Rvp 15839/2013, Rvp 15840/2013, Rvp 15841/2013, Rvp 15842/2013, Rvp 15843/2013, Rvp 15844/2013, Rvp 15845/2013, Rvp 15846/2013, Rvp 15847/2013, Rvp 15848/2013, Rvp 15849/2013, Rvp 15850/2013, Rvp 15851/2013, Rvp 15852/2013, Rvp 15853/2013, Rvp 15854/2013, Rvp 15855/2013, Rvp 15856/2013, Rvp 15857/2013, Rvp 15858/2013, Rvp 15859/2013, Rvp 15860/2013, Rvp 15861/2013, Rvp 15862/2013, Rvp 15863/2013, Rvp 15864/2013, Rvp 15865/2013, Rvp 15866/2013, Rvp 15867/2013 a Rvp 15868/2013, s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 14342/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na ich prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 18. apríla 2013 a 9. mája 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) spisových značiek: 3 NcC/149/2012 zo 16. októbra 2012; 4 NcC/159/2012, 4 NcC/149/2012, 4 NcC/148/2012, 4 NcC/146/2012, 2 NcC/146/2012, 2 NcC/166/2012, 2 NcC/136/2012, 4 NcC/161/2012, 2 NcC/144/2012, 4 NcC/154/2012, 4 NcC/126/2012, 4 NcC/138/2012 a 4 NcC/139/2012 zo 17. októbra 2012; 2 NcC/58/2012, 2 NcC/206/2012, 2 NcC/205/2012, 2 NcC/131/2012, 3 NcC/147/2012, 2 NcC/161/2012, 3 NcC/159/2012, 2 NcC/150/2012, 2 NcC/160/2012 a 2 NcC/148/2012 z 18. októbra 2012; 6 NcC/164/2012, 6 NcC/175/2012, 14 NcC/162/2012, 14 NcC/153/2012, 14 NcC/169/2012, 14 NcC/173/2012, 14 NcC/155/2012 a 6 NcC/150/2012 z 19. októbra 2012; 8 NcC/164/2012, 11 NcC/162/2012, 9 NcC/177/2012, 14 NcC/180/2012, 5 NcC/176/2012, 11 NcC/168/2012, 11 NcC/164/2012, 8 NcC/171/2012, 8 NcC/174/2012, 9 NcC/176/2012, 9 NcC/157/2012, 11 NcC/161/2012, 8 NcC/154/2012, 5 NcC/171/2012, 11 NcC/153/2012, 9 NcC/166/2012, 5 NcC/149/2012, 9 NcC/149/2012, 9 NcC/155/2012 a 9 NcC/172/2012 z 22. októbra 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenia“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka doručila Okresnému súdu Bratislava I, Okresnému súdu Pezinok a Okresnému súdu Bratislava V (ďalej spolu len „okresné súdy“) žaloby o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy (ďalej len „žaloby o náhradu škody“), ktorými sa proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, domáha svojich nárokov podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ku vzniku škody malo podľa nej dôjsť kontinuálnym a zásadným zásahom do jej základných práv, najmä práva na poskytnutie súdnej ochrany v zákonom predpokladanej kvalite a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v exekučných konaniach vedených okresnými súdmi, ktorých účastníkom bola sťažovateľka (oprávnená, pozn.).

Sťažovateľka v sťažnostiach poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že práve nesprávny úradný postup okresných súdov poznačený zbytočnými priet'ahmi bol dôvodom podania jej žalôb o náhradu škody okresným súdom, ktoré sú zároveň podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) príslušné na prerokovanie a rozhodnutie týchto vecí.

Sťažovateľka v záujme ochrany svojho práva na spravodlivé konanie sformulovala „už v úvode podanej žaloby požiadavku na to, aby nadriadený súd rozhodol pred prvotným prejednaním veci o prikázaní veci (tohto sporu) inému súdu, pretože sudcovia miestne a vecne príslušného Okresného súdu... sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vzhľadom na ich pomer k veci a k účastníkovi konania (námietka zaujatosti z objektívneho pohľadu)“. V rámci odôvodnenia svojej požiadavky sťažovateľka okrem iného poukázala na skutočnosť, že okresné súdy, ktoré svojím nesprávnym úradným postupom zapríčinil vznik škody na jej strane, nemôžu byť zároveň orgánom súdnej moci, ktorý bude o tejto škode rozhodovať, ďalej na to, že takýmto postupom by došlo k nerešpektovaniu zásady *nemo debet esse iudex in propria causa*, a taktiež poukázala na judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu.

Krajský súd napadnutými uzneseniami rozhodol tak, že nie všetci sudcovia okresných súdov sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania vo veciach vedených okresnými súdmi (uvedených v záhlaví napadnutých uznesení), predmetom ktorých bolo rozhodovanie o žalobách sťažovateľky o náhradu škody. Tieto uznesenia krajského súdu sú preto podľa sťažovateľky „... nesprávne, zakladajúce zásah do jej základných práv, garantovaných čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru“.

V rámci svojej argumentácie sťažovateľka poukázala na právne závery obsiahnuté v judikatúre ústavného súdu (napr. II. ÚS 283/09, III. ÚS 116/06, II. ÚS 336/09, III. ÚS 47/05, III. ÚS 71/97, I. ÚS 46/05, IV. ÚS 345/09), ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) týkajúce sa rozhodovania o nestrannosti zákonného sudcu (rozsudok ESLP Findlay v. Spojené kráľovstvo z 25. februára 1997, ods. 73; rozsudok ESLP Kyprianou v. Cyprus z 15. decembra 2005).

Podľa sťažovateľky skutočnosť spočívajúca v tom, že jej žaloby o náhradu škody spôsobenej rozhodovaním jednotlivých sudcov okresných súdov majú byť prerokované a rozhodnuté sudcami tých istých okresných súdov, ktorí majú medzi sebou „... *minimálne kolegiálny a väčšina isto i priateľský vzťah...*“, vyvoláva dôvodnú pochybnosť o nezaujatosti všetkých sudcov okresných súdov, ktorí sa vzhľadom na dané okolnosti prípadu nemôžu javiť v jej očiach ako nezávislí. V tejto súvislosti sťažovateľka uviedla, že Krajský súd v Trnave, Krajský súd v Nitre a Krajský súd v Prešove dospeli vo viacerých svojich rozhodnutiach v skutkovo a právne obdobných veciach k opačnému právnemu záveru ako krajský súd v napadnutých uzneseniach.

Krajský súd podľa sťažovateľky v napadnutých uzneseniach dostatočne nevyhodnotil dôvody vylúčenia sudcov okresných súdov z prerokovania a rozhodovania predmetných vecí, ktorými sú:

„a) pomer sudcu k veci, ktorý má za následok jeho zaujatosť, v danej veci vyplýva aj z právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, pretože môže byť rozhodnutím súdu priamo dotknutý vo svojich právach;

b) nutnosť vylúčenia sudcu, ktorý získal o veci poznatky iným spôsobom, než z dokazovania na konaní;

c) ekonomickú závislosť.“

Sťažovateľka reagovala na uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 89/2013 zo 6. februára 2013, ktorým boli jej obsahovo obdobné sťažnosti ústavným súdom odmietnuté pre nedostatok jeho právomoci na ich prerokovanie a rozhodnutie.

Podľa sťažovateľky *„V danej veci nie je možné nastoliť nápravu porušených práv podaním dovolania z dôvodu podľa ust. § 237 písm. g) OSP (dovolanie nie je prípustné)! Dovolanie nie je prípustné ani z iných všeobecných dôvodov...“*.

V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na konania ústavného súdu vo veciach vedených pod sp. zn. I. ÚS 265/05, sp. zn. III. ÚS 24/05 a sp. zn. III. ÚS 74/2011, v ktorých tento preskúmaval rozhodnutia súdov o zaujatosti sudcov. Ústavný súd však uvedenú rozhodovaciu prax podľa sťažovateľky bez akéhokoľvek zdôvodnenia porušil práve a len

v jej prípade. Sťažovateľka taktiež poukázala na odôvodnenie publikovaného uznesenia („40/1998 ZSP“) Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 20/97, v ktorom tento súd vyslovil, že *„Na prejednanie opravného prostriedku (odvolania či dovolania) proti rozhodnutiu nadriadeného súdu, ktorým tento rozhodoval o vylúčení sudcov príslušného súdu, nie je daná príslušnosť žiadneho súdu. Preto Najvyšší súd v takomto prípade konanie o opravnom prostriedku zastaví (§ 104 ods. 1 v spojení s § 243c O. s. p.).“*

Z uvedeného podľa sťažovateľky vyplýva, že *„v právnom štáte jednoznačný záver, že vo veci je daná právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky rozhodnúť o podanej ústavnej sťažnosti, pričom vzhľadom k existencii viac ako 10.000 pozitívnych rozhodnutí krajských súdov Slovenskej republiky, ktoré predložil sťažovateľ ústavnému súdu ako dôkazy v konaní a ktoré svedčia o jednoznačnej potrebe vylúčiť okresné súdy z prejednávania a rozhodovania vecí s predmetom náhrady škody, neostáva nič iné, len zo strany ústavného súdu vyhovieť princípu legality a princípu právnej istoty a rozhodnúť podľa predloženého petitu“*.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že napadnutými uzneseniami krajského súdu boli porušené jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, citované uznesenia krajského súdu zruší a veci vráti krajskému súdu na ďalšie konania a zároveň jej prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) *„vydal dočasné opatrenie, ktorým rozhodne o odklade vykonateľnosti napadnutého uznesenia...“*.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd sťažnosť predbežne prerokovať, resp. následne o nej rozhodnúť len z hľadiska toho, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že krajský súd napadnutými uzneseniami rozhodol tak, že nie všetci sudcovia okresných súdov sú vylúčení z prerokovania a rozhodovania vecí vedených okresnými súdmi uvedených pod konkrétnou spisovou značkou (konania o žalobách o náhradu škody).

II.1 K bodu 1 výroku tohto uznesenia

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevylučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností uvedených v záhlaví tohto uznesenia, z ktorých vyplýva ich právna a skutková súvislosť, a prihliadajúc taktiež na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP, tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K bodu 2 výroku tohto uznesenia

Sťažovateľka sťažnosťami namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami krajského súdu, ktorými tento *inter alia* rozhodol tak, že nevytlúčil všetkých sudcov okresných súdov z prerokovávania a rozhodovania tam označených vecí, napriek tomu, že škoda, ktorú si sťažovateľka uplatnila v podaných žalobách, vznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom sudcov tých istých okresných súdov.

V tejto veci senát IV. ÚS nadväzuje na svoje predchádzajúce právne názory obsiahnuté v celom rade uznesení, ktorými rozhodol o skutkovo rovnakých veciach – napr. uzneseniami IV. ÚS 345/2013, IV. ÚS 346/2013 a IV. ÚS 360/2013 z 13. júna 2013 a ďalšie – a keďže nezistil dôvod na to, aby sa od „*ratio decidendi*“ týchto rozhodnutí odchýlil, dospel k rovnakému záveru, že sťažnosti sťažovateľky treba odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi sa môže sťažovateľka domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiam prvostupňového súdu, prípadne aj dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu. Požiadavkou princípu právnej istoty je totiž postulát, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri jej opakovaní v rovnakých podmienkach dala vždy rovnaká odpoveď; preto ústavný súd aj v týchto veciach v plnom rozsahu odkazuje na dôvody predchádzajúcich rozhodnutí o odmietnutí sťažností sťažovateľky.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013